

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
„Kiskastély”
települési értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

Kisbér Város Önkormányzata

..... (aláírás)

Kisbér, 2015. február 11.

I.
A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Kisbér Város Önkormányzata

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Sinkovicz Zoltán

Levelezési cím: 2870 Kisbér, Széchenyi István u. 2.

Telefonszám: 06-34/352-666

E-mail cím: palyazat@kisber.hu

II.
A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Kiskastély

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság   egészség és életmód   épített környezet
 ipari és műszaki megoldások   kulturális örökség   sport
 természeti környezet   turizmus és vendéglátás

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

2870 Kisbér, Hrsz.: 1070, 1602

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési   tájegységi   megyei   külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Az épületet a 19. század elején építtette Batthyányi Antal József és eredetileg kertészlakásként üzemeltették, majd a ménes 1853-as megalapításától fogva a ménesparancsnoki lakás funkcióját töltötte be. 1904-ben az építményt Bárány Pál építész tervei alapján átépítették, ekkor nyerte el jelenlegi formáját. A II. világháború idején rövid időre itt rendezkedett be a szovjet parancsnokság. A szocialista időszakban több lakásra osztották a házat és orvosok lakhelyéül szolgált. 2000. március 15-e óta a Kiskastély ad otthont Kisbér város történetét bemutató állandó helytörténeti kiállításnak. Jelenleg a múzeum hét termében a város - kőkori és római kori kezdetektől az 1960-as évekig nyúló - történetét ismerhetik meg a látogatók.

A Batthyányok idején Kisbér – központi szerepénél fogva – kiemelkedett a környező falvak közül. Batthyány Lajos 1760-ban nekilátott a kastély felépítésének, utóda, Tódor

mintagazdasággá fejlesztette az uradalmat, üzemeket és manufaktúrákat alapított, többek között posztógyár, téglagyár, malom, fűrészmalom, sörgyár létesült. Az őt követő Batthyány Antal József a kastély köré 100 holdas angolparkot építtetett. A jobbágyokat elköltöztette a kastély mellől, ezzel kialakult a mai településszerkezet elődje. Antal József idejében épült a Kiskastély. Kisbér utolsó földesura Batthyány Kázmér volt, a reformkori felsőházi ellenzék egyik vezéralakja, Magyarország első külügyminisztere, a nemzeti kultúra bőkezű támogatója.

Az épület 2010-ben felújításon esett át egy uniós pályázat keretén belül.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A Kiskastély jelenleg Helytörténeti Múzeumként is funkcionál, a polgárosodás időszakát mutatja be. A kiállítás utolsó két terme a ménes mintegy 110 éves korszakát és működését igyekszik bemutatni, középpontjában egy az épületkomplexumot 20. század eleji formájában bemutató látványos makettel. Eme értékörző funkciója, történelmi múltja és építészeti értéke miatt is érdemes a települési értéktárba való bekerülésre.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Hegedüs Pál: Örökségünk
Hegedüs Pál – Jaksics György: Üdvözet Kisberről

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

-

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

III. MELLÉKLETEK

